

Nieuwe inspiratie en trotse wijken

Cees van Eijk

Minister Plasterk legt het initiatief voor cultuur bij cultureel ondernemers. Op zich is daar niets mis mee, als het maar niet betekent dat de cultureel ondernemer zijn eigen broek op moet houden. Want dan gaat iedereen op safe spelen en is er geen ruimte meer voor experimenten om te komen tot culturele vernieuwing en het bereiken van nieuwe doelgroepen. Terwijl die culturele vernieuwing toch een van de pijlers van het cultuurbeleid van de minister moet zijn.

Juist het experiment is dus belangrijk voor culturele vernieuwing. En waar kun je nu beter experimenteren dan in de wijken? We zagen het onlangs bij een *community art*-project in Overvecht. Kunstenaars woonden een tijd in de hun onbekende habitat Overvecht om de bijzondere potentie van deze wijk en zijn bewoners bloot te leggen. Zij reageerden van binnenuit op het 'gezicht van de wijk', zowel van de architectuur als de bewoners. Een belangrijke rol hierbij speelden de bewoners: zij waren zowel onderwerp als bezoeker als inspiratiebron van de kunstprojecten in hun wijk.

Dit resulteerde in nieuwe inzichten en thema's voor de kunstenaars en hun potentiële publiek. Zoals een film van een ontwerpster over hoe diverse bewoners 'hoog wonen' beleven. Een fotografe werd geïnspireerd door de kleurrijke wanden van de half gesloopte Titus Brandsma-flat en een Japanse danseres gaf in een glazenwassersbakje privévoorstellingen voor de bewoners van de hoogbouwflat Zuylendeste.

De kunstenaars in Overvecht wisten de balans tussen kritische distantie en betrokkenheid te bewaren. Ze gingen de dialoog aan met mensen in de wijk, maar prikkelden met hun verbeeldingsvolle werken en grensverleggende concepten ook tot verder denken en kijken.

Vernieuwing in kunst en cultuur en de diversiteit van de stad horen bij elkaar. Zo kunnen mensen via kunst en cultuur op de meest toegankelijke manier hun wortels manifesteren. Maar bij het zoeken naar cultuurvernieuwing is het continu zoeken naar nieuwe inzichten, thema's en kruisbestuivingen. Actieve en passieve cultuurparticipatie spelen een belangrijke rol. De meerwaarde hierbij is dat er naast ruimte voor culturele vernieuwing in de kunst, deze kunst ook een bijdrage kan leveren aan de acceptatie en integratie van diversiteit in de stad. Waarin de brug naar de wijk onontbeerlijk is.

Zowel in Overvecht als in het Utrechtse diversiteitsprogramma is te zien dat de nieuwe thema's die de kunstenaars verwerken in hun kunst, niet altijd even toegankelijk zijn voor het brede

Cees van Eijk
is wethouder Cultuur in Utrecht

publiek dat hun inspiratiebron is. Hieruit blijkt dat *community art* dus volstrekt iets anders is dan een mengsel van sociaal cultureel werk en amateurkunst. Het is een instrument voor vernieuwing van zowel de hoge als de lage kunsten en daarmee onlosmakelijk onderdeel van het Nederlandse kunstbeleid.

Daarom investeert Utrecht in nieuwe culturele broedplaatsen in de wijken, van waaruit cultuur aan de slag kan. Voorbeelden zijn de Stefanuskerk in Overvecht, het jongeren-centrum Galecop in Kanaleneiland, het binnenkort te openen pand aan de Loevenhoutsedijk en de voormalige cereolfabriek in Oog in Al. Hier biedt Utrecht podia aan makers in de wijken, maar ook stedelijke en regionale gezelschappen kunnen er terecht, bijvoorbeeld de Paardenkathedraal.

Was twintig jaar terug het buurthuis nog de trots van de wijk en tien jaar terug de voetbal-kooi, vandaag de dag is iedere wijk trots op zijn cultuurplein. Laat deze aandacht voor kunst en cultuur in de wijken een breekijzer zijn in het bevorderen van sociale cohesie én voor kunstvernieuwing. Bijvoorbeeld in de krachtwijken.

Via kunst en cultuur is het mogelijk om de wijken een trots gevoel te geven en tegelijkertijd te werken aan nieuwe inspiratie en nieuwe invalshoeken in cultuur. De gemeente Utrecht betreft daarbij de benodigde partners – bijvoorbeeld de bibliotheek, corporaties en wijkwelzijnsorganisaties – en komt zo tot nieuwe publieksgroepen. Dat vraagt om culturele ondernemers met lef. En die zijn er. Laat Ronald Plasterk deze cultureel ondernemers de ruimte geven voor de experimentele vernieuwing in kunst en cultuur. Laat hen onderdeel zijn van het beleid en debat rondom de excellentie in de vernieuwing in de kunsten, voordat ze opgeslokt worden door mensen als Ella Vogelaar.